

Економічні науки

УДК 338.23:343.3

Квасова Ольга Петрівна

кандидат економічних наук, доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Пензєв Дмитро Анатолійович

магістрант

Київський національний університет технологій та дизайну

Квасовая Ольга Петровна

кандидат экономических наук, доцент

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Пензев Дмитрий Анатольевич

магистрант

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Kvasova O.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Kyiv National University of Technology and Design

Penziev D.

magistrant

Kyiv National University of Technology and Design

СТРУКТУРА СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

СТРУКТУРА СИСТЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

STRUCTURE OF ENSURING FINANCIAL SECURITY COMPANY

***Анотація:** Визначено структуру системи забезпечення фінансової безпеки підприємств, що дає змогу забезпечити максимально ефективний рівень фінансової безпеки підприємств у сучасному конкурентному середовищі.*

Ключові слова: фінансова безпека, система фінансової безпеки, елементів системи фінансової безпеки.

Аннотація: Определена структура системы обеспечения финансовой безопасности предприятий, что позволяет обеспечить максимально эффективный уровень финансовой безопасности предприятий в современной конкурентной среде.

Ключевые слова: финансовая безопасность, система финансовой безопасности, элементов системы финансовой безопасности.

Summary: The structure of the system to ensure financial security, which allows to ensure the most efficient level of financial security in today's competitive business environment.

Keywords: financial security, financial security system, elements of the system of financial security.

Сучасний розвиток економіки України характеризується швидкими змінами факторів внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства, що викликають загрозу його фінансовим інтересам, спричиняють високий рівень фінансових ризиків. Здатність підприємств вчасно та адекватно реагувати на зовнішні загрози в ринковому середовищі, розробка заходів щодо зменшення їхнього впливу є запорукою успішного функціонування на ринку. Існування ефективної системи фінансової безпеки, яка забезпечить захист підприємства від загроз є однією із найважливіших умов забезпечення стійкого зростання підприємства та формування позитивних результатів його фінансової діяльності.

Теоретичні засади формування та забезпечення фінансової безпеки підприємств досліджуються у світовій та вітчизняній науковій літературі.

Серед зарубіжних науковців варто виділити А. Берл'є, Ю. Благова, Ш. Валітова, О. Вільямсона, Д. Волкова, М. Дженсена, І. Івашковської, В.

Катькала, Р. Коуза, В. Меклінга, К. Мерфі, Г. Мінза, Є. Олійникова, Г. Пирогова, Г. Шиназі. Протягом останніх років суттєвий вклад у дослідження зазначеної тематики внесли такі вітчизняні науковці, як: О. Ареф'єва, О. Барановський, Д. Баюра, І. Бланк, М. Бутко, О. Василик, М. Войнаренко, К. Горячева, М. Єрмошенко, Т. Кузенко, В. Лук'янова, Л. Малюта, В. Мунтіян, В. Нижник, Н. Хрущ, Л. Шемаєва та ін. Незважаючи на різноплановість та глибину проведених досліджень, більшість із них присвячено питанням розвитку та формуванню фінансових важелів та підсистем фінансової безпеки підприємства. Серед проблем теоретичного забезпечення фінансової безпеки підприємства передусім можна назвати відсутність єдиної точки зору щодо визначення складових системи забезпечення фінансової безпеки підприємств.

Основними характеристиками сучасної економічної системи є її динамічність та непередбачуваність. Кожен господарюючий суб'єкт повинен повною мірою дбати про стан своєї фінансової безпеки. Для досягнення цієї мети повинна функціонувати відповідна система забезпечення та підтримки фінансової безпеки підприємства.

В основі системи забезпечення фінансової безпеки покладено взаємозв'язок базових компонентів: фінансові інтереси підприємства, середовище підприємства, як чинник загрози реалізації інтересів, резерви забезпечення фінансової безпеки та підсистеми забезпечення, яка направлена на усунення загроз, їх прогнозування, своєчасне попередження і профілактику [2].

Наявність резервів і спроможність швидко забезпечити мобілізацію фінансових ресурсів із різних зовнішніх і внутрішніх джерел дає можливість підприємству ефективно функціонувати в періоди зменшення обсягу надходжень вхідних грошових потоків від інвесторів, замовників, клієнтів.

При цьому можливими є декілька ситуацій:

– підприємство має достатньо резервів та може швидко забезпечити акумулювання фінансових ресурсів з різних джерел, зокрема внутрішніх;

– підприємство практично не має резервів, але може забезпечити акумулювання фінансових ресурсів з зовнішніх та частково внутрішніх джерел;

– підприємство не має резервів та не може забезпечити акумулювання фінансових ресурсів з внутрішніх та зовнішніх джерел.

В залежності від ситуації, в якій опинилось підприємство, зазнає змін і стратегія забезпечення фінансової безпеки. Завдяки цьому досягається інтенсивний шлях економічного розвитку і відбувається забезпечення стійкості й стабільності, як основи безпеки.

До складових елементів системи фінансової безпеки належать також об'єкт та суб'єкт, механізм забезпечення, а також моніторинг її забезпечення.

Суб'єктами фінансової безпеки підприємства є ті особи, підрозділи, служби, органи, відомства, установи, що безпосередньо забезпечують фінансову безпеку.

Об'єктом, відповідно, виступає все те, на що спрямовані зусилля щодо забезпечення фінансової безпеки, а саме – процеси, що її забезпечують та основні фінансові інтереси підприємства.

Наявність сформованої системи ще не забезпечує ефективність її діяльності, оскільки необхідно мати напрям, у якому система повинна рухатись - саме таким напрямом і є стратегія. Під стратегією фінансової безпеки розуміють сукупність найбільш важливих рішень, направлених на забезпечення запланованого рівня фінансової безпеки функціонування підприємства [1].

В основі складових забезпечення фінансової безпеки підприємства знаходиться системне поєднання певних інструментів, методів, важелів та

відповідне забезпечення, засноване на базі принципів забезпечення фінансової безпеки для досягнення і захисту фінансових інтересів суб'єкту господарювання.

Підсистема забезпечення фінансової безпеки підприємства не буде ефективно функціонувати без власне забезпечення. Враховуючи це, вона повинна володіти:

1) нормативно-правовим забезпеченням (законодавчі та нормативні акти, норми, накази, інструкції, вимоги, статутні положення, методики діяльності із забезпечення фінансової безпеки на самому підприємстві);

2) організаційно-методичним забезпеченням;

3) технічним забезпеченням (забезпечення інформаційною технікою і технологіями, комп'ютерними програмами для аналізу, планування, виявлення загроз тощо);

4) інформаційним забезпеченням (дані, показники, параметри, потрібні для аналізу й планування фінансової безпеки підприємства);

5) кадровим забезпеченням;

6) фінансовим забезпеченням (при розробці загального бюджету підприємства слід враховувати фінансові потреби забезпечення безпеки підприємства).

Проведені дослідження показують, що механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства повинен включати такі методи, як: інституційно-правові, адміністративні (організаційно-розпорядчі), економічні, інформаційні, соціально-психологічні [3 с.296-297; 4 с.78-80].

На основі інституційно-правових методів відбувається створення відповідної організаційної структури, дослідження загроз, ризиків та розробка заходів щодо їх нейтралізації; коригування показників діяльності у контексті забезпечення безпеки; моніторинг законодавства тощо.

За допомогою адміністративних (організаційно-розпорядчих)

методів відбувається: визначення повноважень та відповідальності посадових осіб, розпорядку роботи, порядку дій у тій чи іншій ситуації; регламентування інших дій суб'єктів.

Через використання економічних методів відбувається вплив суб'єктів на параметри фінансової діяльності підприємства.

Застосування інформаційних методів передбачає відображення впливу зовнішніх і внутрішніх чинників і є базою для забезпечення фінансової безпеки.

До складу інструментів забезпечення фінансової безпеки, на нашу думку, слід віднести систему заходів нейтралізації загроз і небезпек (диверсифікації, локалізації, нормативний, компенсації, уникнення тощо), що обумовлюється метою функціонування даного механізму.

Фінансові важелі забезпечення фінансової безпеки підприємства, у даному випадку, це система стимулів та заохочень і система санкцій за негативні наслідки їх дій у сфері фінансової безпеки, а також загальний внутрішній механізм управління підприємством, заснований на його власній фінансовій філософії.

Отже, на нашу думку, система забезпечення фінансової безпеки підприємства представляє собою різнорівневу ієрархічну структуру основних взаємопов'язаних між собою елементів та їх типових груп (суб'єктів, об'єктів, принципів, методів та інструментів), поєднаних автоматизованою системою моніторингу, а також спосіб їх взаємодії, у ході і під впливом яких, підприємство стає захищеним від будь-яких негативних впливів як ззовні, так і з середини.

Особливою рисою визначеної системи повинно бути, по-перше, безупинний і максимально автоматизований моніторинг, по-друге, взаємодія процесів моніторингу, як невід'ємної частини забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Головним принципом вважаємо концентрацію основної уваги на

створенні ефективної системи виявлення та усунення фінансових ризиків.

Таким чином, система забезпечення фінансової безпеки підприємства представляє собою сукупність способів організації економічних відносин, застосовуваних суб'єктами забезпечення фінансової безпеки з метою захисту системи від зовнішніх та внутрішніх загроз в умовах обмеженості ресурсів.

Структура системи забезпечення фінансової безпеки достатньо складна. Вона складається із сукупності елементів, що відповідають різноманітності відносин підприємства. Найважливішим елементом системи є фінансові інтереси, на захист яких націлене забезпечення фінансової безпеки. Наступним елементом є суб'єкти, об'єкти та предмет відносин забезпечення фінансової безпеки. Окремим блоком елементів є фінансовий моніторинг. Організація відносин у такий спосіб дасть можливість забезпечити захист підприємств від внутрішніх та зовнішніх загроз, і таким чином досягти стабільного функціонування та розвитку.

Література

1. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки /О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 98-103.

2. Демченко І.В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: сутність та умови виникнення / І.В. Демченко // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. — 2010. — №1. — С. 35-38.

3. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Текст] : навч. посібник / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с

4. Фінансова безпека підприємств і банківських установ : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова– Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2009 – 295 с.